

Tilburg University

Het plan van den arbeid

Kaag, H.A.

Published in:
Maandschrift Economie

Publication date:
1935

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Kaag, H. A. (1935). Het plan van den arbeid. *Maandschrift Economie*, 1(2), 49-53.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

ECONOMIE

Tijdschrift voor Algemeen Economische,
Bedrijfs-Economische en Sociale Vraagstukken

Eerste Jaargang

No. 2

November 1935

HET PLAN VAN DEN ARBEID.

Het plan van den arbeid, dat dezer dagen onderwerp van discussie is geweest op een door de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij en het N.V.V. belegd congres, verdient om meer dan een reden belangstelling ook in onze kringen. Alleen reeds de uitwerking van een concreet plan tot bestrijding van de crisis en de crisis-gevolgen door de genoemde groepen stemt tot verheugenis.

Wanneer men bedenkt, dat de crises in een Marxistisch systeem juist de functie hadden om de socialistische maatschappij nader te voeren en ten slotte via de groote „Zusammenbruch” te verwerkelijken, wie zich verder herinnert, hoe mannen als Marx, en Engels in de vijftiger jaren zich als het ware verkneukelden, indien een economische crisis maar goed doorzette, zal met vreugde constateeren, dat onze Sociaal-Democratische Arbeiderspartij een steeds snellere evolutie doormaakt, die haar het Marxisme den rug doet toedraaien en haar met anderen samen brengt bij pogingen tot sociaal-economische hervormingsarbeid.

Dit blijkt al duidelijk uit het doel van het plan: Een economisch diepgaande hervorming met het doel om — voor zoover dat mogelijk is met maatregelen, welke liggen binnen het machtsbereik van de nationale gemeenschap — aan het Nederlandsche volk te verschaffen: Bestaanszekerheid bij een behoorlijk bestaanspeil. Een doelstelling, die door breede kringen, welke buiten het socialisme staan, gaarne zal worden aanvaard. Ook bij het aangeven van de middelen vinden wij in dit plan gedachten, die ook aan ons milieu niet vreemd zijn. Voor het bereiken van dit doel, zoo heet het, is het noodzakelijk, dat gemeenschapsorganen leiding geven aan het economisch leven, leiding

geven vooral in 2 opzichten: bij de beheersing van hetgeen nieuw wordt toegevoegd aan het productie-apparaat en bij de ordening van het bestaande.

Als middelen tot beheersing van het productie-apparaat worden dan aangegeven: beheersing van het credietwezen, controle op de uitbreiding van ondernemingen en het beheerschen van het tempo der rationalisatie.

Wat de ordening betreft, deze wordt noodzakelijk gezocht binnen iedere bedrijfstak afzonderlijk, terwijl ook de verschillende bedrijfstakken tot een goed geordend geheel moeten worden vereenigd. Merkwaardig is, hoe men zich de organisatie van die ordening denkt, waarbij een verblijdend inzicht wordt getoond voor het beperkte organisatievermogen van het Staatsapparaat en de beteekenis van het particulier initiatief. De ordening worde, zoo brengt men met nadruk naar voren, niet gedacht als centralistisch. Integendeel. Wat zonder nadeel voor de gemeenschap door het bedrijf zelf kan worden geregeld, moet door het bedrijf worden geregeld. Wat binnen de bedrijfstak op het gebied van commercieel en technisch beheer kan worden overgelaten aan den leider der onderneming, aan boer of aan middenstander, moet aan dezen worden overgelaten.

Elke regeling heeft haar grenzen, daar waar het nut van de verdere regeling wordt te niet gedaan door het nadeel van de geringere werkzaamheid der betrokkenen. Waar het gemeenschapsbelang het eischt moet echter de individueele bedrijfsvrijheid wijken.

In principe wordt hier dus volkomen recht gedaan aan het beginsel van de subsidiaire werkzaamheid, wat in Quadragesimo Anno met zooveel nadruk naar voren wordt gebracht.

Ook een andere passage duidt in dezelfde richting: „Elke bemoeiing van overheidsorganen of publiekrechtelijke lichamen met de productie, elk verder gaan op dit gebied, brengt veelal de noodzakelijkheid mede van decentralisatie, van overdracht van bevoegdheden, van het in het leven roepen van nieuwe organen. Een sterk uitvoerend gezag is voorwaarde voor een consequente uitwerking van de eenmaal getrokken richtlijnen. Om bureaucratie te vermijden moet daarnaast aan de zelfstandig re-

gelende organen een ruime mate van vrijheid van handelen worden gegeven."

Ordering welke rationalisatie niet uit, maar in de meeste gevallen juist insluit, zal soms tengevolge hebben een vermindering van het aantal arbeidskrachten in de betreffende bedrijfstak. Automatische compensatie mag hiervoor niet worden verwacht. In verband hiermede meent men, dat in directe aansluiting op de ordering en in volle overeenstemming met het tempo der ordering moet worden gestreefd naar het opnemen dezer arbeidskrachten in andere bedrijven, met omscholing van de arbeiders, waar dit noodig blijkt. Men meent dit te kunnen verkrijgen door invloed uit te oefenen op het credietwezen, door een politiek van het uitvoeren van groote werken en door verder gaande industrialisatie.

Van belang is verder, dat de ontwerpers van het plan blijk geven van een groote mate van realiteitszin. Dit blijkt niet alleen uit het feit, dat men beseft, dat elk plan, dat tot uitvoering wil komen, zonder een beroep te doen op de methode van de dictatuur, zijn grenzen daar moet trekken waar het geen meerderheid op democratische wijze meer vindt, maar ook uit de beschouwingen, die in het plan zijn gewijd aan de beperkingen, welke internationale verhoudingen noodzakelijkerwijze opleggen.

Met nog meer voldoening constateeren wij, dat ook de positieve beteekenis van een nationale gemeenschap wordt ingezien. Het plan van den arbeid, zoo heet het, *moet* nationaal zijn begrenst. „Het moet nationaal zijn, omdat de economische verhoudingen in elk land zich historisch verschillend hebben ontwikkeld. Het moet ook nationaal zijn, omdat de politieke verhoudingen in ieder land anders zijn, de politieke mogelijkheid van doorvoering daarbij eveneens en daarmede ook het tijdstip verschilt waarop de uitvoering van een plan in de verschillende landen tot stand kan komen. Het plan moet nationaal zijn, ook omdat slechts nationaal de middelen tot doorvoering ter beschikking staan.

De soevereine staat is nog de eenige, aan wien in het huidige tijdsgewricht de macht kan toevallen voor het uitvoeren van een plan.

Die nationale begrensdeheid is echter niet alleen nood-

zakelijk maar ook *wenschelijk*. De begrensdheid maakt in vele opzichten de beheersing van de problemen eenvoudiger. Door beperking van het plan wordt de uitvoerbaarheid vergroot, het overzicht van de resultaten vergemakkelijkt, het ingrijpen op dreigende punten kan sneller geschieden. Voor en gedurende de uitvoering van het plan is een verzameling van economische, technische en financiële gegevens noodzakelijk. Ook hier zal de begrensdheid van het gebied aan de snelheid van werken ten goede komen."

Wij hebben in het bovenstaande zonder veel commentaar in ruime mate letterlijk geciteerd. In ons katholiek milieu zijn reeds jarenlang vele van de daarin vertolkte gedachten gemeen goed geworden. Men kan zich slechts verheugen in het feit, dat ook breede kringen daar buiten voor die gedachten zijn komen open te staan. Een sociaal-economisch probleem, dat wordt gedragen door een groote meerderheid van het Nederlandsche volk, schijnt daardoor binnen de grenzen der mogelijkheden te zijn gekomen. Waar een zoo belangrijke mate van overeenstemming op principieele punten blijkt te bestaan, is de basis van een vruchtbare gedachtenwisseling gegeven.

Wij zullen daarom in de volgende nummers van ons tijdschrift aan de nadere uitwerking van het plan een critische beoordeeling schenken.

Hoe zeer wij ons oprecht verheugen in de evolutie, welke zich blijkens het plan in de S.D.A.P. manifesteert, zoo wordt de vreugde toch getemperd door het bewustzijn, dat al moge op belangrijke punten overeenstemming te constateeren vallen, wij nog ver verwijderd zijn van een gemeenschappelijke cultuur.

Toch zal een eenheid in de economische politiek in laatste instantie slechts hecht gefundeerd zijn, wanneer zij is gebaseerd op een gemeenschappelijke levensovertuiging.

Of zal die overeenstemming ook in cultuur toch nog mogelijk blijken?

Vindt die overeenstemming met personen in een geheel ander milieu toch misschien niet zijn grond in het feit, dat de grondslagen van het Christendom, zij het dikwijls

onbewust nog in breede kringen van onze samenleving verankerd zijn gebleven?

Onwillekeurig denk ik hier aan het vermaan van Willem Nieuwenhuis, toen hij schreef: „Wij zijn voorzichtige menschen, en dat is goed; wij zijn nuchtere menschen, dat is ook goed maar 't is toch maar met mate goed. Wat ons wel eens ontbreekt, is dat groote vertrouwen, dat bergen verzet; is dat stille, maar zoo sterke hopen tegen alle hoop in; dat is de geestdrift, die het onmogelijke mogelijk maakt, en die, wanneer de voorzichtigheid niet meer weet wat te doen en weifelend blijft staan, 't er met God en voor God op wagen durft!”

H. A. K.